Asekete

Mechtelly

bron
Mechtelly, *Asekete*. Met illustraties van Rinaldo Klas. Z.n., Paramaribo 1982

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mech009asek01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

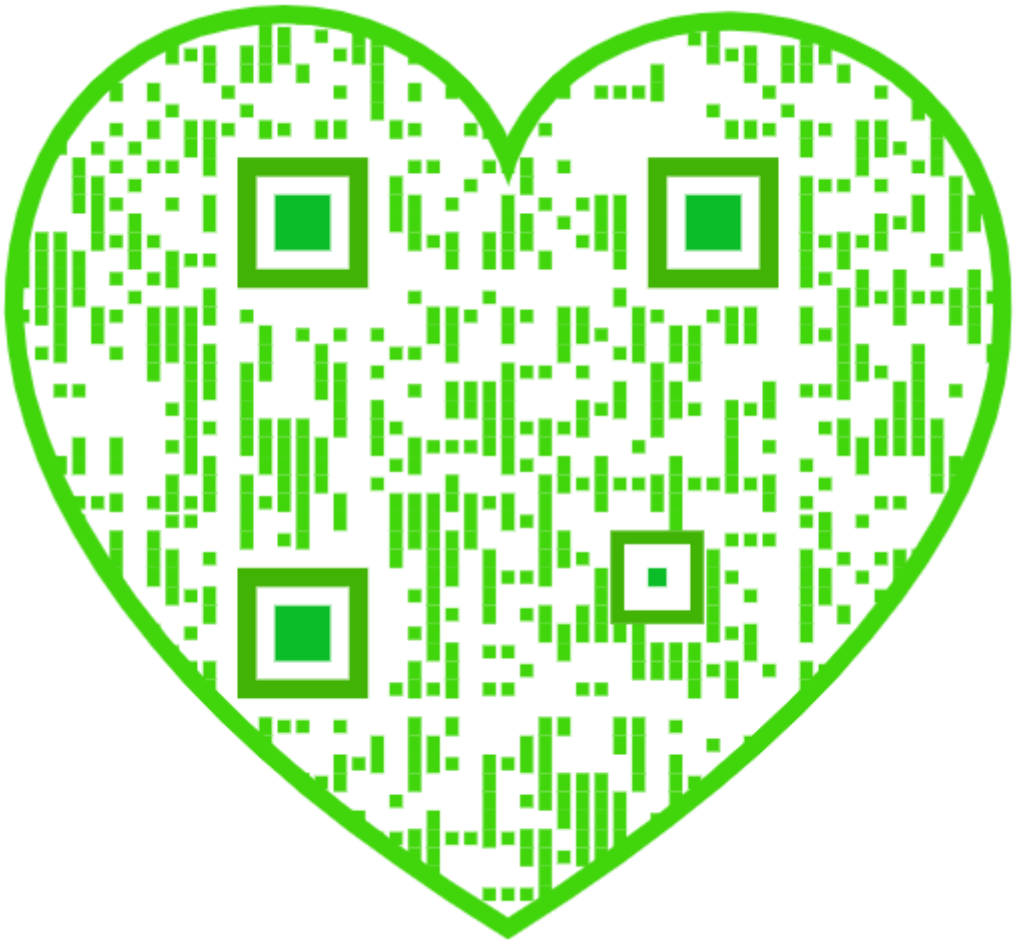

Voorwoord

Beste lezers,

U hebt nu een boek in handen dat over één van onze bevolkingsgroepen 'De Indianen' gaat.

De inspiratie om dit boekje te schrijven kreeg ik tijdens het vak 'Kunst en Kultuur' toen de heer Max van der Bosch op bezoek was.

Elk jaar nodig ik n.l. kunstenaars uit zodat de leerlingen niet alleen de kunstwerken kunnen bewonderen, maar ook met enkele makers daarvan van gedachten kunnen wisselen.

De vrouw in dit verhaal 'ASEKETE' genaamd is beschreven naar een beeld uit de kunstcollectie van de heer van der Bosch. Het is een beeld in hout.

De vertelling rond dit beeld is een overlevering waaraan de Indianen veel geloof hechten.

Ik heb het echter bewerkt met veel Indiaanse gewoonten zodat het kultuurrijk geworden is.

Hopende dat dit boekje in veel gezinnen zijn weg zal vinden en zal mogen bijdragen tot meer erkenning van kultuur die Suriname rijk is.

Mag ik hierbij de heer van der Bosch heel hartelijk dankzeggen voor zijn uitleg en hulp en ook de heer Ernst Bleyert die dit boekje belangeloos pedagogisch bekeken heeft.

Verder gaat mijn dank uit naar allen die in welke vorm dan ook geholpen hebben dit boek tot een succes te maken.

MECHTELLY
Paramaribo, 1980

[I]

Lang, heel lang geleden toen er nog slaven waren, woonden er langs de Coppenamerivier indianen. Zij noemden zich zelf Araritjas.

Ze woonden daar heel gelukkig, plantten cassave en gingen op jacht.

Tot het gebeurde.

Op een vroege morgen komt Pito uit zijn hut. Hij neuriet een wijsje. Hij neemt een kalebas en loopt vrolijk naar de rivier.

Opeens blijft hij stokstijf staan, stopt met neuriën en vloekt zo hard, dat de vogels die in de bomen zitten van schrik weg vliegen.

Dat is niet zo leuk. Dat mag Pito niet doen. De bosgeesten zullen boos worden op hem. Dat weet hij wel. Hij hoopt dat ze het niet gehoord hebben.

Pito keert terug naar zijn hut. Hij gaat naar binnen. Zijn zoon slaapt nog. Daarom gaat hij maar weer naar buiten, naar de kookhut. Zijn vrouw roert langzaam in een pot. Pito zegt: ‘Vrouw, de rovers zijn weer geweest. Ze hebben onze oogst vernield.’

Zijn vrouw keert zich met een ruk om. ‘Gran Gado’ zegt ze, en staart hem een ogenblik aan. Dan keert ze zich weer om en roert verder in de pot.

Pito neemt zijn sekseki die in de pinabladeren van de hut gestoken is mee.

Voor de hut blijft hij staan en schudt ritmisch met de sekseki. Eén voor één komen de mensen hun hutten uit. Ze weten het: als Pito met een sekseki slaat is er zeker iets gebeurd. Allen kijken ze ernstig en gespannen. Langzaam lopen de mensen naar Pito toe. Pito's hand gaat steeds van boven naar onder en dan terug. Het is heel stil. Alleen de voetstappen van mensen die aan komen lopen kan je horen en natuurlijk de sekseki.

Pito is de grote piaaiman van het dorp.

Hij geneest de mensen als ze ziek zijn.

Pito kijkt om zich heen en de sekseki stopt. Hij zegt:

'Mensen, ik wilde jullie niet zo vroeg naar hier roepen, maar ik moest wel. Het probleem is groot geworden.

De rovers vragen niet om eten. Ze halen al ons eten zomaar weg en vernielen onze planten.

Waar is de tweede piaaiman? Laat hij spreken.'

Langzaam komt een kleine man naar voren. Hij kijkt eerst in het rond voor hij zacht begint te spreken.

Hij zegt: Wij hebben zoveel geduld gehad. Het wordt steeds erger. We moeten nu wat hiertegen doen.'

Hij kijkt weer om zich heen, dan gaat hij verder. 'Maar wat?' vraagt hij met luidere stem. 'De Goden hebben ons verboden mensen te doden zonder eerst met hen te praten. Dat weten wij hier allemaal. Maar hoe moeten wij tot hen praten?' zegt hij terwijl hij zijn schouders optrekt. 'Waar is de derde piaaiman? Laat hij spreken.'

Weer schuivelt een man naar het midden van de kring.

Hij kijkt om zich heen, schraapt zijn keel en zegt: 'Mensen, hoe zullen we tot de rovers kunnen praten? We moeten een list bedenken. We moeten één gevangen nemen. Dan kunnen we met ze onderhandelen. We zullen de grote Goden vragen één van hun in onze handen te geven. Dat zullen we moeten doen.'

Dan klapt Pito in zijn handen, hij is het ermee eens. Ze moeten de Goden raadplegen.

Alle mensen klappen nu ook in hun handen. Ze zijn het er allemaal mee eens.

Dan gaan ze terug naar hun hut. Kort daarop gaan ze naar hun werk.

De mannen gaan de gronden openkappen en de vrouwen gaan cassave planten.

Pito heeft geen zin meer om op jacht te gaan. Zijn vrolijke stemming is helemaal verdwenen. Hij gaat naar het bos maar hij neemt geen pijl en boog mee.

Hij neemt alleen zijn moetété, een paar stukken ananas, een houwer en zijn sekseki mee. Hij gaat niet jagen. Hij gaat bladeren en boombasten halen in het bos.

Hij loopt het bospad op.

Als hij langs het cassaveveld komt vloekt hij nog eens hartgrondig. Gunst, wat is hij boos op de rovers. Hij zou met alle lust enkele doodschieten met zijn pijl en boog. Maar dat mag hij niet. Pito is gehoorzaam aan de geesten.

Als hij niet gehoorzaam is zullen de geesten hem niet helpen als hij in nood verkeert.

Ze zullen hem ook niet helpen om medicijnen te maken als iemand ziek is.

Pito loopt steeds verder. Hij zoekt naar een speciale plant.

Eén waarmee je mensen van heel ver naar je toe kan halen.

Die groeit heel ver, voorbij de zwamp. Hij zal alvast bij het langs lopen wat boomschors van de kankantrie meenemen.

De kankantrie is één van de grootste bomen die je in het bos tegen komt. Met deze schors kan Pito een mengsel maken om groter en machtiger te zijn dan ieder ander mens.

Pito loopt steeds verder. Soms door een zwamp. Af en toe springt hij over een kreekje.

Hé! Daar ziet Pito een kankantrieboom. Hij loopt naar de boom toe. Hij zet een stukje ananas bij de stam van de boom neer. Hij zegt: ‘Ik breng een stukje ananas voor je om je te betalen voor het werk dat je voor me moet doen. Kijk hoe sterk je bent, je leeft, je ademt, je bent groot. En nu heb ik jouw kracht nodig. Daarvoor ben ik hier gekomen.

Ik verzoek je me te helpen een probleem op te lossen. Dit kan alleen als je me een stuk van je lichaam geeft.'

Pito schudt enkele malen met de sekseki. Dan haalt hij een stuk van de boombast er af. Pito praat altijd met de bomen. Hij zegt dat alles wat op aarde is, leeft. Hij stopt de boomschors in zijn moetètè en gaat verder. Af en toe stopt hij om wat takken af te snijden.

Hier, dan weer daar plukt hij zaadjes van de planten af.

Alles zet hij netjes in zijn moetètè die hij op zijn rug draagt.

Eindelijk is hij op de plaats waar hij de bladeren moet halen.

Hij kijkt in het rond, loopt wat heen en weer, maar hij kan de plant niet vinden. Dan neemt hij zijn sekseki uit de moetètè. Hij schudt die enige malen op en neer. Hij prevelt enkele geheime woorden. Pito praat met de Goden. Als hij daarmee klaar is legt hij zijn sekseki weer in de moetètè. Hij kijkt om zich heen. Dan ziet hij ineens de plant waarnaar hij zoekt vlakbij. Stond het er al? Had Pito niet goed gekeken? Of is het ineens door die geheime woordjes verschenen? Hij weet het niet. Hij vraagt zich dat ook niet af. Hij loopt naar de plant toe. Hij zegt: 'Je groeit zo mooi. Ik kom niet om je te doden. Ik kom je halen om een speciaal werk voor me te doen.' Dan plukt hij de takjes af. Zijn moetètè is haast vol.

Daarmee keert hij naar huis terug.

Pito is weer vrolijk. Zachtjes zingend loopt hij langs de kreekjes en door de zwampen.

Ook de vogels en de apen zingen mee. Het hele bos zingt mee met Pito.

[II]

Pito haalt de spullen één voor één uit de moetètè.

Het stukje boomschors van de kankantrie, dan een bosje bladeren dat bij elkaar hoort, een stuk opgerolde liaan, weer een paar takken met bladeren eraan.

Dan zaadjes van de Meriplant en de tabaksplant.

Hij legt alles heel netjes naast elkaar op een houten tafel.

'Vrouw' roept hij. Als niemand antwoordt, gaat hij naar buiten. 'Ze is zeker in de kookhut. Vrouwen houden van de kookhut' denkt hij, terwijl hij naar de kookhut loopt.

Zijn vrouw zit voor de deur katoen te spinnen. Het spinnewiel draait telkens met elke handbeweging mee.

'Vrouw, ik ben al terug. Ik heb zover moeten lopen en jij zit rustig niets te doen. Waar is mijn eten?'

De vrouw staat op. Ze legt het spinnewiel op een bankje in de kookhut. Dan neemt ze een kalebas en een kalebaslepel en schept eten voor Pito op.

Kijk, hij komt al terug. Hij was naar buiten gelopen om zijn handen te wassen. Hij pakt een bankje dat omgekeerd tegen de kant van de hut ligt, zet hem op zijn poten en gaat zitten. 'Dank je' zegt hij als zijn vrouw hem het eten aanreikt.

Hij ruikt er even aan. 'Wat ruikt het lekker! Pepre watra!' Zijn vrouw brengt nog een stuk gebakken cassave. Pito eet smakelijk. De soep is gemaakt van de kop van een Anjoemara. Die Anjoemara heeft hij gisteren in de kreek in zijn fuik gevangen.

Als Pito klaar is met eten gaat hij terug naar zijn hut.

Hij neemt een prapi in de hoek van de hut en zet het in het midden neer. Hij schuift de tafel erbij. Dan pakt hij de takken en bladeren en breekt ze in fijne stukken.

Daarna legt hij ze zorgvuldig in de prapi.

Pito praat tot de bladeren en ook tot de geesten. Hij neemt de grote steen die in een hoek staat en slaat de zaden aan stukken. Ook de boomschors wordt fijn gemaakt. Pito neemt zijn sekseki en terwijl hij een bezweringslied zingt gaat zijn hand op en neer, op het ritme van het lied. Daarna prevelt hij enige woorden en dan zingt hij weer een ander lied. Pito praat met de geesten. De geesten moeten een neger in de handen van de indianen geven.

Pito is de grootste piaaiman van het dorp en alle mensen weten dat.

De mannen zitten buiten tussen de hutten. Het is een frisse avond. De maan schijnt helder aan de hemel. Ze hebben een houtvuur gemaakt en nu genieten ze van de warmte van de

vlammen.

Pito voert het woord. Natuurlijk, want hij is de belangrijkste onder hen. Hij heeft alle piaaimannen bij elkaar geroepen want morgen moet het gebeuren. Morgen moeten de geesten iemand in hun handen geven. Ze hebben allen op hun manier heel hard gewerkt. Pito opent de vergadering.

Hij zegt: ‘mannen, broeders. We hebben hard gewerkt en een drank verdiend. Daarom zullen wij gezamenlijk drinken op het slagen van ons plan. De geesten hebben ook hard gewerkt daarom geven we ze een drank’. Hij heft de kruik met kasiri op en schenkt een beetje in een kalebas.

Daarna giet hij een beetje kasiri op de grond.

‘Broeders’, zegt hij ‘de geesten van het dorp, de geesten van onze voorvaderen, de geesten van lucht, water en land hebben altijd voor ons gezorgd. Ze hebben ons nooit in de steek gelaten. Vanavond zijn we hier bij elkaar en we weten dat ze ons dit keer ook geen schande zullen geven.’

De mannen klappen in de handen. ‘Ipiro’, zo is het, zeggen ze allemaal. Pito gaat rustig verder. ‘We hebben hard gewerkt en onze plicht gedaan.’ Hij giet weer wat uit de kalebas op de grond. Dan zegt hij plechtig: ‘Morgen vroeg moet de negerin bij de zwamp zijn.’ De mannen klappen in de handen. ‘Zo moet het zijn’ zeggen ze in koor. ‘Zo hebben we afgesproken, zo moet het zijn’ zegt Pito, terwijl hij plechtig weer wat kasiri uit de kalebas schenkt.

Dan schenkt hij de kalebas vol, drinkt er een beetje uit en geeft het aan de man die naast hem zit. Zo gaat het verder tot ze allen gedronken hebben.

De kalebas wordt aangevuld en gaat weer rond. Ook de ingipipa met tabaksbladeren gevuld komt te voorschijn.

Ze lachen luidop en praten over de visvangst en andere leuke dingen. Kijk maar hoe gezellig het gaat. Ze worden allemaal steeds vrolijker. Mani ligt al half van zijn bankje af, maar als het zijn beurt is neemt hij toch een flinke haal aan de pijp en een slok uit de kalebas.

Zo gaat het tot ze één voor één naar hun hut strompelen.

[III]

Pito is al wakker. Om vijf uur zal hij naar de put gaan.

De put is een gedeelte van de zwamp waar ze baden en kleren wassen. Vandaag moet het gebeuren. Hij weet dat de Goden hem nooit zullen teleurstellen, maar toch is hij altijd in een grote spanning, want de mensen in het dorp rekenen op hem.

Wat zouden ze zeggen als het eens mislukte?

Fuut... fuut, Pito stapt uit zijn hangmat. Hij heeft de koelitjan, de vogel die om vijf uur fluit, gehoord. Hij pakt zijn sekseki en zijn pijl en boog en loopt het bospaadje op. Het is heel rustig in het bos. Het gebrul van de brulapen hoor je als in koor van verre. Geen takje beweegt. Zelfs de wind staat stil. Pito ademt de frisse lucht diep in.

Hij is helemaal vergeten dat hij uit huis moest om iemand te halen.

Een mooie ochtend is het. Het is lang geleden dat Pito zo vroeg naar het bos geweest is. Vroeger ging hij vaak de hele nacht jagen. Dan zat hij in een boom op de loer naar een hert of buffel. Nu is er veel vis. Als moeder de vrouw niet klaagt, doen ze het maar rustig aan.

Ineens hoort hij een geluid. Hij staat stil en luistert.

Het geluid komt uit het water... dat is zeker de negerin die hij moest halen. Pito is weer de grote piaaiman. Hij houdt zijn sekseki recht voor zich. Hij prevelt enige woorden en

loopt zelfbewust op zijn doel af.

Hij blijft bij de put staan. De vrouw die een vroege bad nam, schrikt heel erg. Pito zegt: ‘Goedemorgen, ik ben je komen halen.’

De vrouw staart hem verschrikt aan. ‘Kom hier’ zegt hij.

De vrouw had haar pangi uitgedaan en aan wal laten liggen.

Hoe kon ze denken dat er zo vroeg mensen in het bos zouden zijn?

Ze denkt ‘ik moet mijn kleren halen’ en ze gaat daarom de andere kant op.

Pito schreeuwt naar haar en hij grijpt naar zijn pijl en boog en mikt op haar.

‘Er uit!’ schreeuwt hij. ‘Deze kant op.’

De vrouw verstaat hem niet maar ze ziet wel dat hij de andere kant op wijst. Zij wijst naar de richting waar haar kleren zijn.

Pito gelast haar aan de andere kant eruit te komen. Als ze aan land is aarzelt ze even. Pito wijst met zijn vingers ‘lopen!’ Als ze weer omkijkt wijst Pito weer ‘Vooruit, lopen!’

Ze lopen achter elkaar op het paadje dat naar het dorp leidt.

Pito roept de vrouwen van zijn dorp met de sekseki op. hij vertelt ze ook door de sekseki op een bepaalde manier te schudden dat ze een lendedoek moeten meenemen.

Pito weet precies hoe lang ze nog moeten lopen voor ze het dorp bereiken. Hij weet ook hoe lang het duurt voor de vrouwen er kunnen zijn. Langzaam naderen ze het dorp.

Daar zijn de vrouwen al. Ze binden de negerin een lendedoek om. Ze nemen haar mee naar het dorp, naar de grote hut die midden in het dorp staat. Ze laten haar op een bankje zitten en geven haar een Ananasdrank. Ze vertellen haar dat ze niet bang hoeft te zijn, maar dat ze wel voor zichzelf zal moeten zorgen. Ze zal zelf moeten koken, water bij de kreek halen en de afwas doen. Maar de negerin verstaat ze niet. Zij spreken Arowaks en de negerin Saramaccaans. Dat is een probleem. Dan moeten ze maar met bewegingen spreken. Dat gaat wat langzamer.

Ze geven haar een hangmat, aardewerkpotten, een prapi, kalebassen en ook een naam.

Ze noemen haar Asekete. Dat betekent **alles zelf doen.**

[IV]

Er zijn weer enkele dagen voorbij gegaan. De mannen gaan jagen en soms vissen. De vrouwen zorgen voor de pot of spinnen katoen.

Asekete heeft van Pito's vrouw ook een spinnewiel gehad.

Nu kan ze zelf haar panji's maken.

Vandaag zijn de vrouwen aan het cassave bakken. Ze hebben gisteren de cassave geoogst, geraspt en in de matapi van vocht ontdaan.

De stukken cocori hadden ze in de zon gezet om te drogen. Nu wordt het fijn gestampt tot meel en gezeeft.

Ze zijn allemaal heel druk bezig en kijken niet eens om zich heen.

De hond van Pito ligt voor de hut. Je zou haast denken dat hij slaapt. Maar ineens komt zijn kop omhoog. Hij spitst zijn oren. ‘Waf’ blaft hij en legt zijn kop weer neer.

Pito's vrouw staat voor de kookhut. Ze schudt de manarie met de geraspte cassave heen en weer. Elke keer valt er een beetje in de prapi. Als ze de hond hoort blaffen kijkt ze even op en gaat weer verder. Ineens begint de hond heel hard te blaffen en hij rent in de richting van het bospaadje.

Nu ziet de vrouw het ook. Daar zijn vreemden. Ze gaat vlug naar binnen. Ze neemt de sekseki en roept Pito. Ook de mannen in het dorp hebben het gehoord. Ze komen al aangelopen. Pito is bij de kreek aan het vissen. Hij laat

alles in de steek en loopt naar het dorp toe. Nee hoor, Pito gaat niet rechtstreeks naar het dorp. Hij maakt een omweg en komt op het bospaadje. Nu zitten de mannen ingesloten. Pito ziet ze staan. Het zijn twee negers.

De mannen heffen hun handen omhoog als de indianen hun pijl en boog op ze gericht houden. Ze geven toe dat ze machteloos zijn. Ze willen niet vechten. Ze willen de vrouw.

Als Pito begint te spreken schrikken ze. Ze wisten niet dat er iemand achter hen stond.

Pito zegt: ‘Haal Asekete.’

Even later kunnen de mannen haar zien. Maar ze mag niet mee.

Dat is hun straf. ‘We zullen niet meer plunderen’ zeggen ze. Maar Pito wil daar niets van horen. Als hij Asekete laat gaan, komen ze misschien weer. Daarna laat Pito de mannen alleen vertrekken, en volgt ze stilletjes het pad af.

Als hij ziet dat de mannen werkelijk weggaan, komt hij pas naar huis terug.

Die middag is Asekete bedroefd. In de middag zit ze te huilen. Dat vinden de vrouwen die nu vriendinnen van haar zijn erg jammer.

Ze verstaat en praat al enkele woordjes Arowaks. Als ze haar vragen waarom ze huilt, zegt ze dat ze graag haar moeder en zusters wil zien. Ja, dat begrijpen de vrouwen wel.

Daarom gaan ze bij elkaar zitten en bespreken hoe ze haar zouden kunnen helpen.

Asekete is een gevangene. Ze hebben de opdracht haar te bewaken. Ze kunnen haar niet meenemen naar het bos.

Hoe zouden ze haar kunnen helpen haar moeder en zusters te zien?

[V]

Het is avond. Buiten klaagt luid de avondvogel ‘de woka.’ Alle kinderen liggen al in hun hangmat. Enkelen babbelen nog, maar de meesten slapen al. Ze zijn moe van het vissen, zwemmen en pakkertje spelen. Ze gaan dan van de ene boom naar de andere. Net als apen. Nu zijn ze moe van boom in en uit klimmen.

Pito zit met zijn vrouw voor de hut. Hij vertelt over een aap die hij enkele dagen geleden had willen schieten.

‘De grote aap greep naar zijn kleintje. Toen keek hij zo verdrietig’ zei Pito ‘dat ik hem maar liet gaan.’

Het is even stil. Je hoort alleen maar het geluid van een krekel. Af en toe vliegt een tor naar de brandende kaars toe.

De vrouw zegt: ‘Een mens kan ook zo verdrietig zijn als hij zijn moeder niet meer ziet. Mensen houden van elkaar. Vooral zusters en broers.’ Pito kijkt eerst naar de kaars dan richt hij zijn hoofd op en kijkt naar zijn vrouw. Hij kent zijn vrouw zo goed. Hij weet dat ze nog wat wil zeggen.

Pito zegt: ‘Vrouw, wat is er?’

‘Asekete’ zegt de vrouw.

Pito zit enkele minuten met zijn hoofd in zijn handen gesteund. Zijn ellebogen op zijn knieën. Pito denkt na over wat zijn vrouw heeft gezegd.

‘Daaraan had ik niet gedacht, natuurlijk denkt Asekete aan haar moeder. Als mensen iets meer dachten aan anderen dan aan zichzelf zou het beter gaan op de wereld’, zegt hij tegen zijn vrouw. Pito zit weer recht. Hij schudt zijn hoofd. Hij wil niemand pijn doen.

Hij is nu ook verdrietig. ‘Vrouw’, zegt hij ‘dank je wel dat je me de ogen geopend heb. Ik zal goed nadenken wat we hieraan kunnen doen’. De vrouw is blij. Ze weet dat Pito een oplossing zal vinden. Hij is de grootste en de knapste van het hele dorp. Dan gaan ze samen naar binnen.

Elk met zijn bankje in de hand.

Even later stappen ze ook in hun hangmat. Pito voor het laatst omdat hij de kaars moet uitdoen. De vrouw slaapt al gauw. Ze is tevreden. Ze heeft Asekete geholpen.

Maar Pito?

Hij kan de slaap niet vatten. Dat hem dat is ontgaan, hij heeft niet eens gemerkt dat Asekete bedroefd is. Hij kan zich zelf dat niet vergeven. Dat ze haar familie moet gaan zien daar zal niemand tegen zijn. Maar hoe?

Hij krijgt al hoofdpijn van het denken. Daarom beslist hij maar òm te slapen. Morgen zal hij de piaaimannen bij elkaar roepen. Samen zullen ze een oplossing moeten vinden. Samen zal het zeker gaan.

Dan valt Pito in slaap.

[VI]

De mannen zitten buiten op bankjes. Ze hebben een houtvuur gemaakt. Het vuur moet zorgen voor licht maar is ook goed tegen de muskieten.

Daarom hebben ze een paar takken manbarklak en kwasibita in gedaan. Dat jaagt de muskieten weg. Het heeft vanmiddag hard geregend, daarom zijn er zoveel muskieten. Ze zijn uit hun schuilplaatsen verjaagd.

De mannen zitten dichtbij het vuur.

Pito zegt: ‘Mannen broeders, wij zijn een gelukkig volk en wij zijn vrolijke mensen. Zo willen wij het. Zo willen de Goden het. Als de rovers ons grondjes vernielen zijn we boos. Nu ze niet meer komen zijn we niet meer boos op hen.’

‘Zo is het’ zeggen ze in koor.

‘Zo willen de Goden het ook’ zegt Pito. ‘Niemand in het dorp mag verdriet hebben. De grond geeft ons koren en cassave en het water geeft ons vis. Het bos geeft ons vlees en de bomen geven ons vruchten en al het andere dat we nodig hebben.’

‘Zo is het’ zeggen de mannen.

‘Laten we de Goden daarvoor dank zeggen.’

De mannen klappen in de handen.

‘En toch heeft iemand in het dorp verdriet’, gaat Pito verder.

Eén van de mannen staat op van zijn bankje. Hij schreeuwt:

‘Dat kan niet, heeft hij geen voedsel?’

‘Niet alleen gebrek aan voedsel geeft een mens verdriet.’

De man die opgestaan was is weer gaan zitten.

‘Ook gemis en andere dingen’ zegt Pito.

‘Natuurlijk’ zegt een ander. ‘Als het een jong meisje is, wil ze misschien trouwen. En anderen die nog geen kind hebben willen graag één.’ En hij kijkt trots de kring rond. ‘Nee waarde broeder, dat is het niet.’ zegt Pito en krabt bedenkelijk achter de oren.

‘Wat is het dan, als we het weten zullen we beslist helpen.’ ‘Zo mag ik het horen’ zegt Pito.

Het is even stil. De mannen kijken allemaal naar Pito.

‘Wat zal hij zeggen?’ Pito zegt niets. Hij kijkt ver voor zich uit alsof hij diep moet nadenken. Dan schraapt hij zijn keel en zegt: ‘De vrouw wil heel graag haar moeder en zusters zien.’

‘Wie heeft hier geen moeder en...’ vraagt één. Maar hij blijft midden in de zin steken. Er is wel één. Ze weten het allemaal ineens, maar niemand durft de naam noemen.

Dan zegt Pito ‘Asekete.’

De mannen zijn stil. Hoe komt het dat ze niet eerder hieraan gedacht hebben?

‘Maar dat is toch geen moeite’ zegt één.

‘Helemaal niet’ zegt een ander. ‘We brengen haar om haar familie te zien. Het was toch niet de bedoeling haar verdriet aan te doen?’

‘Natuurlijk niet’ zegt weer één.

‘Broeders’ zegt Pito ‘dat is niet het probleem. Het gaat erom waar ze haar moeder moet zien en hoe dat moet gebeuren. We kunnen niet naar de plaats gaan waar haar familie woont, anders maken ze ons dood.’

‘Dat is waar ook.’

Ze denken allemaal diep na. Je kan ze haast horen denken. Na enige tijd begint eentje aarzelend. ‘Ene... zouden we de Goden niet kunnen oproepen en hen vragen de familie van

haar in het bos te brengen?'

'Dat is geen slecht idee' zegt een oudere man, 'net zoals Asekete zelf die ochtend.'

'Ik weet ook geen andere mogelijkheid' zegt Pito.

Omdat niemand meer met ideetjes komt zegt Pito 'zullen we dat doen?, zullen we de Goden om hulp vragen?'

'Zo is het' zeggen ze in koor. Dan staan ze op en geven elkaar de hand. Even later loopt een ieder met zijn bank in de hand een andere richting uit.

Vanavond brandt het lichtje in Pito's hut laat. De kaars is haast helemaal op. Pito zet een nieuw stuk en steekt het aan. Hij is blij dat hij de nieuwe kaars op tijd heeft kunnen aansteken. Zo heeft hij het vuur behouden.

Iedere keer als Pito het vuur moet aanmaken moet hij twee stenen tegen elkaar wrijven. Daarbij heeft hij een beetje foegoe nodig. Dat vindt hij in het bos in rotte bomen.

Dat is veel werk. Ook de kaars haalt hij in het bos van de sipioboom. De kaars is een soort hars of boomsap dat steeds uitvloeit uit de stam van de boom, wanneer de boom wordt aangekapt.

Hij neemt wat stukken liaan, bladeren, een stuk hertengewei en zaadjes uit een moetètè en doet ze op tafel in een kleine prapi. Hij giet ook wat mauritiuspalm-wijn erbij. Dan dekt hij het af met een blad van de bostajer.

Pito neemt zijn sekseki op en slaat het zachtjes op en neer. Zijn vrouw en zoon slapen. Ze hebben er geen last van. Het gebeurt wel meer dat Pito laat 's avonds bezig is. Als iemand in het dorp ziek is, spreekt Pito de hele nacht tot de geesten. Hij vraagt ze om het leven van de zieke te behouden. Meestal helpt het wel.

Vanavond is niemand ziek. Maar wat morgen moet gebeuren is zo belangrijk. Pito zelf weet niet hoe het allemaal zal

aflopen. Hij schudt de sekseki: ‘Geef me de kennis en de wijsheid om te handelen in deze nacht’ prevelt Pito. Hij gaat op een bankje zitten en steekt zijn pijp aan.

Met tussenpozen trekt hij er aan. Zijn ogen houdt hij half gesloten. Je zou kunnen denken dat hij slaapt.

Af en toe richt hij zijn hoofd op en blaast een dikke rookwolk weg. Dan staat hij ineens op en gaat met de sekseki in de hand voor de tafel staan.

‘Grote Goden van mijn voorvaderen’ zegt hij langzaam, ‘gij hebt mij nooit teleurgesteld. Ook nu zal dat niet gebeuren. Laat morgen de negers naar de nabij gelegen open vlakte komen, zodat we met ze kunnen onderhandelen.’ Hij slaat drie maal op de afgedekte prapi. ‘Zo moet het zijn’, zegt hij telkens.

Dan keert hij zich om, knijpt het lichtje uit, stapt in zijn hangmat en valt meteen in een diepe slaap.

De volgende morgen zegt Pito aan zijn vrouw: ‘Vrouw, zeg aan Asekete dat ze zich moet kleden en klaar houden. Over een half uurtje moet ze mee om haar familie te groeten.’ De vrouw is gewend vreemde opdrachten te krijgen, daarom loopt ze rustig naar buiten.

Als ze de hut van Asekete nadert roept ze: ‘A mondo man’[1].

‘An an’[2] antwoordt Asekete en ze komt naar buiten.

‘Joeparorpo?’[3] vraagt de vrouw.

‘Joepa’[4] antwoordt Asekete.

‘Een boodschap’ zegt de vrouw. Als Asekete de boodschap verneemt kijkt ze eerst verbaasd, daarna begint ze te lachen. ‘Gaan we naar het dorp?’ vraagt ze. Maar de vrouw weet het niet. ‘Dat zal wel zo zijn’ zegt Asekete. Omdat de vrouw van Pito niets meer weet te vertellen, groet ze Asekete en gaat

1) A mondo man - iemand thuis /
2) An an - ja ja /
3) Joeparorpo - hoe gaat het?) /
4) Joepa - goed.

naar haar hut terug.

Als Asekete weer alleen is denkt ze aan wat er allemaal zal gebeuren. Hoe komen ze erbij om haar te brengen om haar moeder te gaan groeten? Dit had ze niet verwacht.

Ze heeft nu geen tijd om na te denken. Ze moet zich vlug kleden. Ze neemt een panji die ze zelf geweven heeft.

Ja hoor! Asekete is knap. Ze kan zelf de katoenen pluisjes schoonmaken en verwerken met een koetja (spinnewiel).

Het spinnewiel is gemaakt van een stuk gesneden kalebas.

In het midden in een gaatje staat er een stokje. Als je er even aankomt draait het om zijn as. Ze legt de kralensnoer

om haar hals. Als ze de mooie kralenbanden om haar voeten doet hoort ze de sekseki. Ze rent naar buiten. Ze heeft het gevoel dat haar hart luider klopt dan gewoonlijk.

Buiten staan de piaaimannen gereed met hun sekseki en pijl en boog. Pito's vrouw mag met haar mee. Ze loopt met haar tussen de mannen in.

'Wat zal er gebeuren?' denkt Asekete, 'de mannen gaan niet om te vechten. Ze hebben geen knotsen bij zich.' Dat maakt haar wat rustiger. Ze hebben ongeveer een uur door het bos gelopen. Asekete kijkt om zich heen. Dat is niet de richting van haar dorp. Haar dorp ligt aan de Tibitirivier. Of kent ze de omgeving niet meer? Het is ook al een tijd geleden dat ze daar voor het laatst was. Ze heeft het niet zo goed bijgehouden, hoe lang geleden het is.

Ze telt op haar vingers. Het is nu zes keer dat de maan vol aan de hemel heeft gestaan. Nu ze er over denkt weet ze het zeker. Dit is niet de omgeving waar haar dorp ligt.

Er staat een grote switbonkiboom en vlak er achter een heel grote zwamp. Om het dorp te bereiken moet je vanaf de boom twee stappen naar rechts gaan, dan voel je het weggetje onder het water.

Asekete kijkt om zich heen. Ze ziet zoveel bomen, maar die switbonkiboom ziet ze niet.

Hé oo... Dat is Pito.

'Stop' zegt hij.

De vrouw van Pito grijpt haar arm vast. Nu hoort Asekete het. Het zijn stemmen van haar mensen.

Hé oo.... roept Pito. Dan ziet Asekete ze ook.

Pito zegt dat ze moeten blijven staan en hij wijst met zijn handen. De mensen blijven ook staan.

Pito zegt: 'Wij willen vrede.'

De negers praten zacht tot elkaar. Dan zegt één: 'Wat willen jullie?'

Maar, o gunst, wat een ramp!!

Zij verstaan Pito niet en Pito verstaat ze ook niet.

Asekete komt ze te hulp. Ze vraagt of ze mag helpen. Na-

tuurlijk mag ze dat. Wat een uitkomst!

Dan zegt Pito: ‘Wij willen vrede.’

Asekete herhaalt het in haar eigen taal.

‘Wij hebben hier een vrouw van jullie. Ze wil haar moeder en zusters zien’. E è! roepen de negers. Dat is de dochter van Kwamina.

Dan ziet Asekete zowaar haar oom staan. De oom heeft haar ook herkend. Hij wil naar haar toelopen. Maar Pito houdt zijn pijl en boog in aanslag. Asekete schrikt er een beetje van. Ze voelt de hand van Pito's vrouw die haar wat steviger vasthoudt. Pito zegt: ‘Zeg ze dat niemand naar je toe mag komen en dat je moeder en zusters morgen tegen deze tijd hier moeten zijn. Dan kan je ze groeten.’ Nadat Asekete dit vertaald heeft, zegt één van de negers. ‘Geef ons haar mee naar haar moeder. Wij zullen nooit meer iets kwaads tegen jullie doen. Het zal altijd vrede zijn.’

Pito schudt zijn hoofd. ‘Nee, zegt hij streng, zolang ze bij ons is weten we het zeker.’

De Saramaccaners beloven de boodschap naar Asekete's moeder te brengen. Daarna gaan ze naar huis terug. Asekete heeft toch haar oom en haar mensen gezien.

Als ze naar haar huis loopt zingt ze een indiaans liedje.

Bij het refrein laat ze haar lippen trillen. Pito kijkt even naar haar als ze weg loopt. Hij is ook blij. Hij houdt niet van verdrietige mensen. Nu is iedereen tevreden.

De volgende morgen gaan ze weer op stap. Asekete heeft weer haar mooie panji aan. Maar ze is vandaag veel mooier. Ze heeft vlechtjes op haar hoofd en ze heeft er bloemetjes in gedaan.

Ze loopt met Pito's vrouw tussen de mannen in.

Af en toe hoor je enkele mannen met elkaar praten. Asekete is bang dat er iets mis zal gaan. Zullen de mannen de boodschap aan haar moeder hebben gegeven? Zal haar moeder wel komen? Ze is vol spanning. Pito's vrouw merkt dat.

Ze zegt: ‘Ze komen straks.’ Asekete knikt. Ze kijkt naar de apen in de bomen die heen en weer springen. Leguanen die snel weg kruipen. De droge bladeren maken een ritselend geluid onder hun voeten. Nu hoort Asekete het geluid dat ze zo graag wil horen. Stemmen van mensen!

Pito gelast ze stil te staan. Dan praten ze net als gisteren. Asekete staat in het midden. Ze vertaalt.

Daarna vraagt ze of haar moeder en haar zusters naar haar toe mogen komen. Ze mogen één voor één.

Haar moeder komt het eerst naar haar toe. Daarna haar zusters. Dat zijn er vier. Asekete heeft tranen op haar wangen van blijdschap. Haar moeder ook. Nu heeft ze gezien dat haar dochter het goed maakt. Maar het mooiste van alles is dat Pito hen belooft morgen cassavestokken voor hen te zullen brengen. Dan kunnen ze zelf hun kostgrondje maken. Ook zal hij ze honden geven voor de jacht. Zo zullen ze geen gebrek hoeven te lijden. De mensen vinden de indianen erg vriendelijk en beloven niet meer te zullen stelen.

Dat hoeft ook niet meer want over enkele maanden kunnen ze zelf cassave en bananen en pataten oogsten, en vlees hebben in overvloed, want nu hebben ze ook jachthonden.

[VII]

Er zijn nu weer enkele maanden verstreken. Asekete heeft vaak haar familie in het bos ontmoet. Ze heeft mooie panji's gemaakt, kralen en kettingen geregen en voor hen meegebracht. De Saramaccaners komen niet meer plunderen. Ze zijn vrienden van de indianen geworden. Nu mag Asekete weer naar haar dorp. Maar wil ze zelf terug naar haar dorp?

Asekete heeft zoveel vrienden en vriendinnen onder de indianen gemaakt, dat dit niet zo gemakkelijk gaat.

Pito denkt er al enige dagen over.

Nu praat hij met zijn vrouw. Hij zegt: ‘Vrouw, de negers plunderen niet meer. Zullen we Asekete naar haar dorp terug brengen?’ De vrouw zit op een bankje voor de kookhut. Ze haalt zaadjes uit katoen. Ze kijkt op. ‘Wil ze dat dan?’ vraagt ze.

Pito weet het niet. Hij trekt zijn schouders op. ‘Vraag haar’, zegt ie.

Hij neemt zijn hengelstok die tegen de hut staat en gaat het dorp uit.

De vrouw zit nog even. Ze denkt na. Ze zal straks naar Asekete gaan om het te vragen. Zij zou toch zelf moeten zeggen of ze naar haar dorp terug wil. De vrouw staat op.

Ze zet de kalebas met katoenpluisjes binnen en gaat naar de hut van Asekete. Ze roept. Asekete zit achter de hut.

Ze is niet alleen. Dat gebeurt in de laatste tijd vaker.

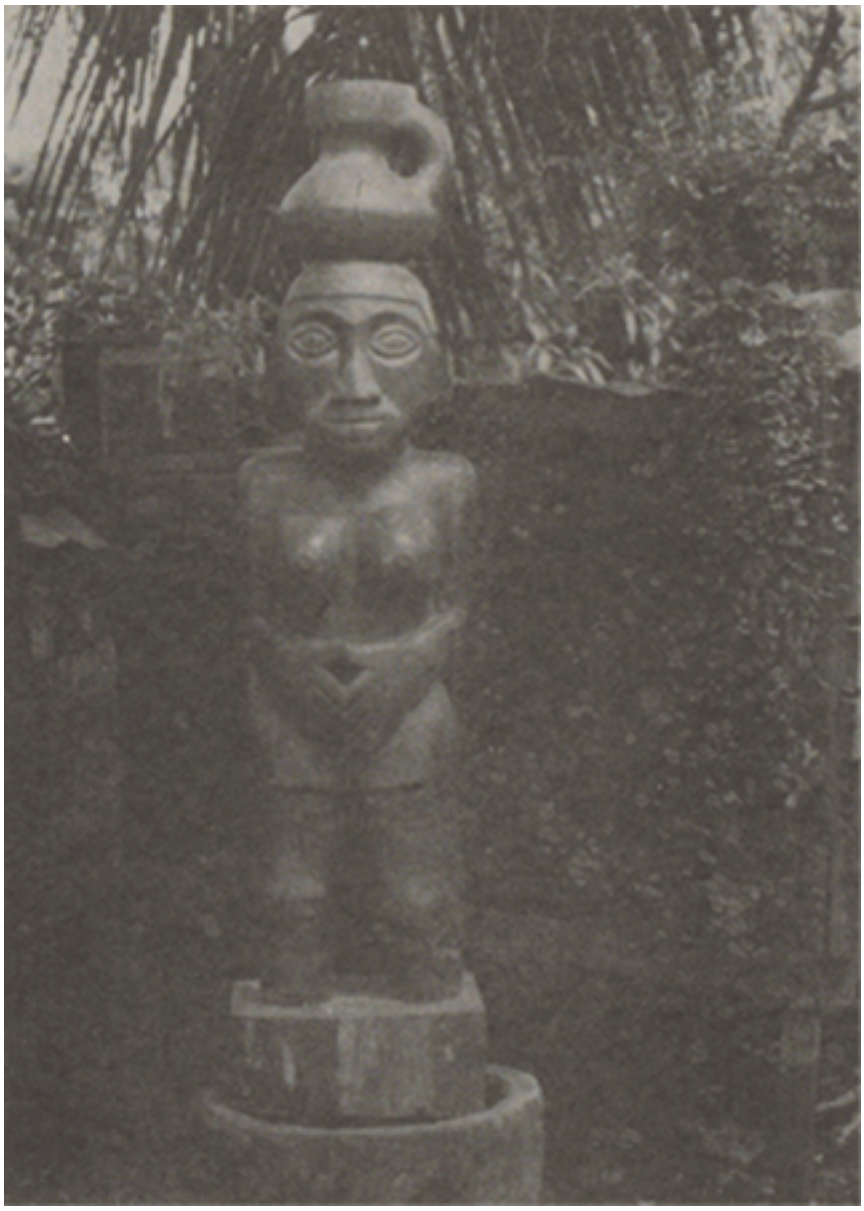

Ze zit met Awanipo te praten. Die komt graag bij haar op visite. Asekete antwoordt op de roep. De vrouw komt naar haar toe. Als ze elkaar gegroet hebben staat Awanipo op.

Hij neemt beleefd afscheid. Daarna praten de vrouwen over de cassave planten die zo mooi staan en het weer dat goed meewerkt. Nee, ze mogen niet klagen. De Goden hebben goed voor ze gezorgd.

Dan vraagt de vrouw aan Asekete of ze naar haar dorp terug wil. Asekete kijkt haar strak aan. De vrouw zegt: ‘Dat meen ik’ Asekete kijkt verlegen. Ze aarzelt. ‘Nee’ zegt ze zacht.

De vrouw had dat een beetje verwacht. Ze vraagt ‘wil je trouwen?’ Nog kijkt Asekete niet op. Je zou haast denken dat ze tot het zand praat. Ze zegt: ‘Ja, met Awanipo.’

Eigenlijk kon de vrouw dat al raden. Toch is ze blij het van Asekete zelf te horen. Asekete zal altijd bij hun blijven. Zij wil dat nu zelf. Ze zijn allemaal van haar gaan houden. Wat zouden ze haar missen als ze weg ging.

Pito is erg blij als hij hoort dat ze niet weg wil. Hij bereidt alles voor. De familie van Awanipo wordt opgezocht en de piaaimannen worden op de hoogte gebracht van het huwelijk.

Maar hoe zal Asekete trouwen? Weer gaat Pito's vrouw naar haar toe. Wil ze als een indiaans meisje trouwen? Asekete wil alles als de indianen. Ook de gewoonten die de jonge meisjes moeten doorstaan als ze trouwen. Ze zal over enkele dagen de vrouw van een indiaan zijn. En die taak wil ze zo goed mogelijk vervullen. Veel moeite zal ze niet hebben, want nu al spreekt ze zo goed Arowaks dat je het niet van de indianen zou kunnen onderscheiden.

[VIII]

Als de maan hoog aan de hemel staat trouwt Asekete met Awanipo. De hele avond is er Samboera-muziek* en er wordt gedanst.

Wat zijn ze vrolijk! De kalebas met kasiri gaat keer op keer rond. Ook Asekete's vader, moeder en zusters zijn er.

Ze dansen mee. Ze drinken kasiri. Kijk maar! Asekete's vader wordt er al vrolijk van. Hij omhelst Pito. Ja, de Saramaccaners en de indianen omhelzen elkaar.

Er is weer vrede en er zal vrede blijven, want Asekete blijft bij de indianen wonen. Ze zal wel op bezoek gaan bij haar moeder. Maar nu is dit dorp haar eigen dorp geworden. Vanaf vandaag is het anders. De negers komen op bezoek bij de indianen en de indianen gaan op bezoek bij de negers. Dat komt allemaal door Asekete.

Dus als je eens op vacantie naar Totikamp of Bigiston gaat en als je een negerinnetje met krulletjes in het haar of een indiaantje met kroeshaar ziet, denk er dan aan dat eens, lang geleden, ‘Asekete’ daar gewoond heeft.

* Samboera - drum